

У јавности је остало мало примећено да је Београд од 4. до 6. децембра 2009. био домаћин међународног самита, који је окупио више важних политичких личности и велики број младих активиста из земље и иностранства. По завршетку скупа медији су се огласили углавном кратким саопштењима, иако су присутни важни инострани гости и њихови домаћи сарадници изнели визију будућности Србије, на чијем остварењу заједничким снагама већ дуже време врло организовано и врло упорно раде.

Београдски самит и дугачка листа донатора

На скупу названом „Београдски самит 2009“ [\[1\]](#), који је организовала невладина организација „Иницијатива младих за људска права“, окупило се око 500 младих активиста тзв. цивилног друштва из региона и света, више званичника Србије, Европске уније и председници значајних међународних организација.

[\[2\]](#)

Самит је протекао у пригодним расправама и радионицама, везаним за недавну прошлост и будућност Србије и региона, а на крају је усвојена „Београдска декларација“

[\[3\]](#)

, коју су учесници упутили владама држава западног Балкана и ЕУ, чији је мотив, како је наведено, жеља да се обезбеди „одржив мир на западном Балкану, заснован на сарадњи и разумевању заједничке прошлости“. О значају самита говори и списак гостију, који је, мора се признати, врло убедљив. Поред младих из Србије, Хрватске, Босне и Херцеговине, Црне Горе и, како је наведено Косова, скупу су присуствовали чланови Мреже младих политичких лидера Европе и Евроазије (из Молдавије, Украјине, Белорусије, Русије, Бугарске, Албаније...), и чланови организације „Светски покрет за демократију“ (World Movement For Democracy – из Египта, Зимбабвеа, Белорусије и САД). Млади активисти имали су и одговарајућу домаћу и регионалну подршку

[\[4\]](#)

, док су на отварању били присутни и посланица Европског парламента Дорис Пак, амбасадор Хрватске у Београду Жељко Купрешак, амбасадор Шведске у Србији Кристер Брингеус, директор Дирекције за западни Балкан при Генералном директорату Европске комисије за проширење Пјер Мирел, као и Стивен Хајнц, председник Фонда браће Рокфелер, и Карл Гершман, председник организације Национална задужбина за демократију (НЕД).

На самом отварању угледни гости су истакли своју приврженост „демократској трансформацији“ Србије и интеграцији Западног Балкана у ЕУ, а значајне говоре

одржали су и Гершман и Хајнц. Председник Националне задужбине за демократију је у свом обраћању најпре истакао да је „Иницијатива младих добила идеју за самит од НЕД-а“ и да је скуп у Београду корак ка превазилажењу подела и изградњи заједничке будућности. Стивен Хајнц био још директнији и у свом говору је навео да на 20-годишњицу пада Берлинског зида зидови на Балкану и даље постоје и да их треба порушити. „Неки од ових зидова су легални и технички, јер земље чекају да испуне комплексне услове прикључења ЕУ. Неки су политички, посебно у случају Косова. Али највећи су зидови предрасуда и идеологије, њих је најважније срушити – навео је Хајнц и закључио да ће „овај регион имати бољу будућност само ако се суочи са прошлосту“ [5].

Београдски самит је показао какву будућност желе његови учесници, који су такође ставили до знања да не очекују да ће садашње генерације моћи на правилан начин да изврше тешке задатке суочавања са прошлосту и рушења предрасуда и идеологије. По њима то очекује оне које долазе, што је у свом поздравном говору потврдила и Анита Митић, активисткиња Иницијативе младих за људска права. „...Време је да преузмемо ствари у своје руке... Немамо намеру да стојимо по страни и чекамо да нам судбине зависе од политика прошлости. Не желимо да будемо декор, ми смо ти који ћемо одлучивати о будућности западног Балкана“, рекла је том приликом Анита Митић.

Говор активисткиње Иницијативе на отварању Београдског самита, ток и закључци овог скупа нису се много разликовали од свакодневних НВО мантри којима нас поједини медији већ годинама засипају. Али пошто иза одлучних ставова и декларација између осталих стоје и тако важне и угледне личности као што су Карл Гершман и Стивен Хајнц, чије су фондације у великој мери створиле садашње српске властодршце, поједине медије и НВО сектор, потребно је посветити им пажњу. Такође треба посветити пажњу и организацији која је у Београд довела оволики број значајних гостију, попут Хајнца, који нашу земљу посећује још од 1994. године и коме ово није први пут да говори на сличним манифестацијама. Као што је Анита Митић у свом поздравном говору била прилично одлучна и радикална, тако се и организација којој припада истакла својим, за наше прилике, радикалним ставовима и акцијама. Иницијатива младих за људска права је основана 2003. године, након једног за Србију радикалног геста, односно после посете Приштини њеног доскорашњег председника Андреја Носова. Носов, тада новинар листа *Данас*, након тога је са само 22 године постао председник ове организације, која је, како је навео у једном свом интервјуу, основана ради стварања контакта између младих српских и косовских НВО [6]. Убрзо потом, потенцијал Носова и његове организације препознали су угледни донатори, који су пружили одговарајућу подршку, а њихов списак је врло импресиван

[7]

– Иницијативу младих поред Фондације Рокфелер и НЕД-а између осталих подржавају и амбасаде девет западних земаља у Београду, ОЕБС, УСАИД мисија у Србији, више фондација, попут Фридрих Еберт и Конрад Аденауер, више страних института, Министарство спољних послова Швајцарске, Француски културни центар, Фонд за

отворено друштво, Програм за развој УН и Високи комесаријат УН за људска права. Уз овакву подршку, Иницијатива младих је за шест година постала једна од најјачих невладиних организација у Србији и региону, са регионалном канцеларијом у Београду и локалним подружницама у Новом Саду, Нишу и Крагујевцу. Канцеларије Иницијативе младих под надлежношћу београдске створене су и у Хрватској, Црној Гори, БиХ, као и на Косову, које ова организација сматра за независну државу.

[\[8\]](#)

Иницијатива младих има широк опсег делатности, а њени чланови су активни у више сегмената, попут борбе за доступност информација од јавног значаја или заштите људских права и борби против злоупотребе органа власти. Организација има и обимну издавачку делатност, организује тзв. визитинг програме, с циљем контакта младих из региона, а и сама има програм доделе мањих донација. У склопу бриге о људским правима Иницијатива посебну пажњу поклања правима ЛГБТ популације, те је успоставила партнерски однос са важним организацијама попут Квирије и Лабриса, а недавно је била врло активна приликом покушаја одржавања геј-параде у Београду. Такође се посебна пажња поклања положају Албанаца у Србији (без Косова) и промени негативних стереотипа о припадницима овог народа који по њима владају у целом региону. Најновија акција ток типа је боравак 15 младих правника албанске националности из Бујановца и Прешева у Београду, где им је пружена прилика да од надлежних захтевају признавање диплома са печатима „Републике Косова“ и да се пожале на дискриминацију приликом конкурса за посао у државним институцијама због лошег познавања српског језика. Такође, недавно је Иницијатива младих поднела и тужбу против НСПМ, пошто по њима један текст објављен на овом сајту потпада под говор мржње. [\[9\]](#)

Правда по Иницијативи

Иницијатива младих је показала да има озбиљан и активан приступ проблемима тзв. цивилног друштва у Србији, али се њене амбиције ту не заустављају, већ и ова НВО има циљ да изврши промену вредносног система у Србији, који је по њима, и после десет година демократске власти, још увек обузет национализмом и злочинима деведесетих година прошлог века. Стога су основни, ако не и најважнији задаци ове организације „суочавање са прошлошћу, промовисање истине о ратовима у бившој Југославији и промоција тзв. транзиционе правде, а све у циљу стварања услова за њено остварење пред судовима за ратне злочине у региону и Хашким трибуналом“. Међутим, активности и изјаве припадника Иницијативе младих показују да суочавање са прошлошћу и промовисање истине за њих не значи избалансиран приступ дешавањима у бившој Југославији, већ се по њима тзв. транзициона правда може остварити искључиво ако садашња и будућа званична политика Србије прихвати да је за све што се дешавало на

Пише: Младен Ђорђевић
четвртак, 07 јануар 2010 17:31

просторима бивше Југославије криво њено некадашње цивилно и војног руководство, док највећи део грађана Србије треба да стекне одговарајућу свест и призна да су деведесетих подржавали злочиначку политику и да се у складу с тим убудуће понаша. Став Иницијативе по том питању најбоље је у једном интервјуу објаснио Андреј Носов, који је рекао: „Верујем да је Србија као Немачка после Другог светског рата, а да је Косово као Израел. Србија мора да пати, не буквално, већ у моралном и политичком смислу за оно што смо урадили у Хрватској, Босни и Косову. Ми немамо ту патњу у Србији, а наши политичари се понашају као да су у Шведској.“ [\[10\]](#)

Теза која се провлачи кроз готово све јавне наступе Андреја Носова је да је „србијанска политика зла и одговорна за бројна злодела, укључујући и геноцид“, а да је политичка елита из деведесетих још жива, и „уместо да игра шах на Калемегдану, она даље наставља да пропагира исте идеје“. За Носова нема нимало сумње да „Србија није заинтересована за ратне приче“ и да јој је и даље неопходно суочавање с прошлошћу [\[1\]](#)

а да је „обавеза и одговорност да се не дозволи да младе генерације и будући нараштаји забораве на злочине који су се десили како се они не би поновили.“

Питање ратне прошлости јесте и даље осетљива тема у свим државама насталим из бивше Југославије и заиста постоји потреба да будући нараштаји не забораве на почињене злочине. Међутим, карактеристично за Носова и остале припаднике ове организације у Србији је да се код њих изузетно тешко може пронаћи иједна реченица којом би они признали да су у рату страдали и Срби. Ратови на простору бивше Југославије се посматрају искључиво кроз тезу о Србији као агресору и носиоцу ратне политике, док се акције суочавања са прошлошћу свде на провокативна подсећања грађана Србије на најстрашније злочине које су у ратовима починили Срби. Да би подсетили грађане Србије на Сребреницу, Иницијатива младих је између осталог 2005. организовала кампању приликом које су на 27 места у Београду и на по једном у Чачку, Нишу и Новом Саду осванули билборди са приказом злочина у Сребреници [\[12\]](#). Следеће, 2006. године, Иницијатива је заједно са неколико НВО у више градова Србије организовала акцију сећања на Сребреницу, која се у Нишу завршила инцидентима, пошто су њени чланови између осталог делили мајице са ликом Ратка Младића и натписом „Да се зовем Един и да сам рођен 1971. године у Сребреници сада бих био бих мртав“ [\[1\]](#)

[\[3\]](#)
. Због овог догађаја Окружни суд у Нишу је осудио припадницу Иницијативе младих Мају Стојановић на 10 дана затвора, али је под притиском казна преиначена у новчану и плаћена. Иницијатива младих чак није била задовољна ни пресудом Међународног суда правде у Хагу поводом Сребренице, па је поводом тога издала саопштење у коме се између осталог наводи да „Србија није ослобођена обавезе да саопшти потпуну истину, материјално и правно обештети жртве геноцида и других злочина“

[\[14\]](#)

, а после резолуције Европског парламента затражила да Скупштина Србије прогласи 11. јул за дан сећања на Сребреницу.

Поред Сребренице, Иницијатива младих у фокус своје пажње ставља и Вуковар, који је по њима „симбол односа Србије према својој недавној прошлости“, уз тезу да је за рушење града крив искључиво војни и политички врх Србије. Поводом недавне 19-годишњице завршетка борби у том граду Драган Поповић, *програмски директор Иницијативе младих* [\[15\]](#), у *пригодном чланку навео је да*

ће се „док се не расветле судбине несталих у ратном разарању Вуковара 1991. године и не утврди појединачна одговорност за ратне злочине почињене у том граду, бреме рата и даље надвијати над његовим становништвом“. Међутим, на који начин Иницијатива младих посматра и те догађаје јасно је показала и трибина „Одговорност за рушење Вуковара“ која је у новембру одржана у Скупштини града Београда

[\[16\]](#)

. На њој је, поред домаћих, учествовао значајан број гостију и представника удружења жртава из Хрватске

[\[17\]](#)

, а бивши српски министар одбране Зоран Станковић, који је учествовао у ексхумацијама вуковарских масовних гробница, том приликом је оценио да се у случају Вуковара одговорност пребацује на државни и војни врх Србије. Он је указао на то да свака одговорност у командном ланцу има име и презиме и навео да се на челу Председништва СФРЈ у време сукоба у Вуковару налазио актуелни председник Хрватске Стјепан Месић. Станковић је предложио да се спроведе истрага од самог почетка сукоба у Вуковару да би се утврдило ко је и за шта одговоран, да се све што се износи провери и да након тога људи који су то чинили буду кажњени, али се нико од учесника трибине, нити ико из Иницијативе младих након трибине није огласио по његовим тврдњама. Такође, нико из Иницијативе, па ни њен програмски директор Поповић није после скупа објаснио да ли је потребно подигнути оптужницу и против Стјепана Месића.

Сличне ставове Иницијатива младих је заузела и по питању Косова, а према једном чланку Андреја Носова и Драгана Поповића, Србија је обавезна да призна Републику Косово и пружи руку пријатељства њиховим легално изабраним представницима, пошто је по њима, „бити Албанац на Косову значило смртну казну“, а „последња колонија у Европи је 17. фебруара добила слободу“. Носов и Поповић сматрају да Косово није казна за Србију већ прилика да реформише сопствено друштво, а „одлука света (или бар оног бољег дела) да призна Косово је прилика не само за Србију већ за цео свет да ојача механизме заштите људских права и да се одлучије одупре терору локалних диктатора, од Пекинга до Хаване, и од Техерана до Москве.“ [\[18\]](#)

Марш кроз институције

На свом сајту Иницијатива младих за људска права је навела да промовише истину, правду, мир и једнакост као основне вредности, а да је њена мисија заштита жртава кршења људских права, успостављање нових веза у региону међу постратним генерацијама и укључивање младих у процес транзиционе правде промовисањем казивања истине о ратовима у бившој Југославији. Међутим, акције Иницијативе и изјаве Андреја Носова, као и нове председнице Маје Стојановић, сведоче да је Иницијатива младих прилично далеко и од истине и од правде, да је њихово виђење ратних сукоба најблаже речено врло једнострано, а да су они на помен српских жртава и те како спремни да затворе очи. Међутим, колико су далеко од истине, припадници Иницијативе су близу новцу донатора, који су према овој организацији врло издашни. Према једном извору, Иницијатива младих је 2007. имала годишњи промет од 850.000 евра [19]. Према списку донација објављеном на сајту Фондације Рокфелер, Иницијатива је током 2005. за своје програме добила 225.000 долара, године 2007. добила је 150.000, а 2008. године 30.000 долара

[20]

. На сајту Националне задужбине за демократију (НЕД) наведено је да је Иницијатива младих током 2008. године за свој програм на Косову добила 76.800 долара, а за програме у Србији око 170.000 долара

[21]

. Оволики новац обезбеђује активну делатност Иницијативе младих, а само за кампању „Мобилизација грађанске Србије“ спроведену током децембра 2006. и јануара 2007, коју су између осталих финансирани Шведски хелсиншки одбор за људска права, Фонд за отворено друштво и Амбасада Немачке, буџет је износио 62386 евра.

[22]

Иницијатива младих је очигледно стекла велико поверење својих донатора, тако да је добила прилику да настави различите пројекте који треба да промовишу „истину о ратовима и транзициону правду“. Најзначајнији нови програм у том сегменту је „Школа нове политике“, у којој се од 2007. године по рецепту Иницијативе и њених донатора у Новом Саду, Београду и Нишу образују десетине младих и чији је циљ да допринесе „промени система вредности у Србији и изградњи стратегије за нови однос према ратној прошлости“. За две године ову школу, коју финансијски помажу Мисија ОЕБС у Србији и фондације „Роберт Бош“ и „Браћа Рокфелер“, похађало је 120 младих људи из Србије, а дипломе студентима прве генерације „Школе нове политике“ уручио је 2008. Ричард Рокфелер, председавајући борду Фондације Рокфелер. [23] Иницијатива је недавно расписала конкурс и за тзв. Регионални интерншип програм, у оквиру кога ће осморо младих из Србије, Црне Горе и Косова стажирати пет месеци у Међународном суду у Хагу, а потом три месеца у националним судовима и тужилаштвима за ратне злочине, као и локалним институцијама и организацијама које се баве ратним злочинима. Циљ ових програма је да се образују „млади лидери“ уз помоћ којих ће се спровести даљи

„марш кроз институције“ (које су већ прилично попуњене заговорницима овакве политике), јер како је недавно истакао Носов, „важне су и чињенице и јасно постављени догађаји из прошлости који су прихваћени од институција“.

Лидери и донатори Иницијативе младих за људска права су у суштини свесни да њихова верзија истине није добро прихваћена у Србији, на шта се више пута жалио и сам Носов, који сматра да Србија не може бити део Европе „док не схватимо ко смо, где смо и куда желимо да идемо“, односно да Србија нема будућност „док из ње и даље буду долазиле поруке да је Бањалука део Србије, да је Приштина део Србије и да је Подгорица света српска земља“ [24]. С обзиром на то да је у то садашње генерација Срба ипак тешко убедити, Иницијатива и њени спонзори су, како је и истакнуто на Београдском самиту, оријентисани на будуће генерације, наравно припремљене за суочавање са прошлошћу и будућношћу на одговарајући начин. У том случају морамо се сви запитати ако наши сутрашњи лидери заиста буду они из школа Иницијативе младих, какву истину, правду и будућност могу очекивати грађани Србије? Ако нам је прошлост била мрачна, будућност са Иницијативом младих за људска права и њеним донаторима свакако неће бити много светлија.

---

[1] <http://www.belgradesummit2009.com/bcms/>

[2] Самит је организован уз подршку Националне задужбине за демократију (НЕД), Министарства иностраних послова Швајцарске, Националног демократског института (НДИ), Међународног републиканског института (ИРИ), Амбасаде САД у Београду, Мисије ОЕБС у Србији, француске организације ЦЦФД, Града Београда и Градског саобраћајног предузећа.

[3] [http://www.yihr.org/uploads/file/YIHR%20-%20Beogradska%20deklaracija\(1\).pdf](http://www.yihr.org/uploads/file/YIHR%20-%20Beogradska%20deklaracija(1).pdf)

[4] Од домаћих били су присутни Драган Ђилас, градоначелник града Београда, Марко Караџић, државни секретар у Министарству за људска и мањинска права Србије, Рифат Растодер, потпредседник Скупштине Црне Горе, Небојша Медојевић, председник Националног савета за европске интеграције Црне Горе, и директор Дирекције за европске интеграције у БиХ Невенка Савић.

[5] <http://www.yihr.org/uploads/file/YIHR%20Newsletter%20-%20Beogradski%20sमित%2009.pdf>

[6] The Balkans Project - Interview with Andrej Nosov - <http://balkansproject.ips-dc.org/?p=9>

[7] http://www.yihr.org/donors.php?lang=_bhs

[8] Иницијатива младих у Хрватској је недавно од локалних власти у Хрватској тражила одузимање титула почасних грађана пуноснажно осуђених у Хагу за ратне злочине, а такође су протестовали против Томпсоновог концерта у Загребу, због говора мржње и ношења усташких симбола, које су активисти Иницијативе приметили „у великом броју“. Председник хрватске Иницијативе Марио Мажић је недавно „предложио“ Влади Хрватске да јавност упозна с радом на „проналажењу топничких дневника из војно-редарствене операције Олуја“, док је у Загребу одржано неколико конференција о људским правима. Сарајевска канцеларија фокусирана је, како се наводи, на регионалне програме размене чији су циљ нове везе младих у региону, изградња поверења међу младима у подељеним заједницама и градовима БиХ и промоција права сексуалних мањина у БиХ. Програм за Косово фокусиран је на „унапређивање капацитета и учешћа младих у јавном животу и изградњи мостова међу младим људима који живе на Косову“, док је регионални програм усмерен на „успостављање веза и сарадње младих људи и новинара из Србије и са Косова“.

[9] http://www.yihr.org/sao.php?id=477&lang=_bhs

[10] The Balkans Project - Interview with Andrej Nosov - <http://balkansproject.ips-dc.org/?p=9>

[11] <http://209.85.229.132/search?q=cache:oOp2J-1bd-MJ:www.danisarajeva.com>

[12] <http://arhiva.glas-javnosti.rs/arhiva/2005/07/07/srpski/D05070611.shtml>

[13] <http://www.yihr.org/uploads/newsletters/bhs/12.pdf>

[14] <http://oneworldsee.org/js/node/14175>

[15] http://www.b92.net/info/misljenja/index.php?nav_id=393362

[16] http://www.yihr.org/index.php?id=535&lang=_bhs

[17] Жељко Пињућ, заменик градоначелника Вуковара, Наташа Кандић, заступница жртва у предмету Овчара, Фонд за хуманитарно право, Манда Патко, допредседница Удруге родитеља и обитељи заробљених и насилно одведених хрватских бранитеља Вуковарске мајке, Мирко Ковачић, Удруга родитеља и обитељи заробљених и насилно одведених хрватских бранитеља Вуковарске мајке, као и Драго Хедл, аутор и сценарист филма „Вуковар – посљедњи рез“.

[18] <http://209.85.229.132/search?q=cache:b3sdEWHBFv8J:seeuropeonline.blogspot.com/2008/02/>

[19] <http://209.85.229.132/search?q=cache:1yHgwGKR-6cJ:www.clearlyso.com/balkans/>

[20] http://www.rbf.org/grantsdatabase/grantsdatabase_more.htm?grants_id_list=0,617054,617055,617107,854140

[21] <http://www.ned.org/grants/08programs/grants-cee08.html#serbia>

[22] http://www.yihr.org/publications.php?lang=_bhs

Иницијатива младих или стотине хиљада разлога за правду

Пише: Младен Ђорђевић
четвртак, 07 јануар 2010 17:31

---

[23] http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2008&mm=10&dd=17&nav_id=323935

[24] <http://209.85.229.132/search?q=cache:FRqeBnuypZcJ:www.slobodnaevropa.org/content/Article/718316>.